

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2016

Marking Scheme

Polish

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

MODEL ODPOWIEDZI I PUNKTACJA

Lekcja filozofii

Uwaga:

Przy przyznawaniu punktów w części **II** i **III** będą brane pod uwagę następujące elementy:

1. Przejrzystość celu – kandydat zrozumiał pytanie i wie, jak podejść do udzielenia odpowiedzi – 30%
2. Spójność wypowiedzi – kandydat dobiera właściwy materiał, korzystając z niego w uporządkowany i celowy sposób – 30%
3. Znajomość języka – kandydat wykazuje na tyle dobrą znajomość języka, by w sposób jasny i w miarę płynny przekazać treść – 30%
4. Zasady – gramatyka i ortografia – 10%

Część I (30/100)

Właściwa odpowiedź, wyrażona własnymi słowami, udzielona na podstawie tekstu

1. Wyjaśnij własnymi słowami znaczenie następujących sformułowań i wyrażeń: **(5)**

- a) „**utarta opinia**” (akapit 1)
- b) „**dzielić włos na czworo**” (akapit 2)
- c) „**coś porusza nas do szpiku kości**” (akapit 3)
- d) „**trzymać rękę na pulsie**” (akapit 3)
- e) „**przyzwoity człowiek**” (akapit 7)

1 pkt za każde wyrażenie

- a) ogólnie, powszechnie przyjęta, uznana, konwencjonalna opinia; stereotyp, itp.
- b) przesadnie, zbyt drobiazgowo coś analizować, czepiać się szczegółów, itp.
- c) coś porusza nas całkowicie, zupełnie, do głębi, coś nami wstrząsa, itp.
- d) śledzić rozwój czegoś, być w czymś zorientowanym na bieżąco, itp.
- e) człowiek dobrze się prowadzący, niebudzący zastrzeżeń, solidny, porządny, moralny, dobry, itp.

2. Według autora tekstu, dlaczego warto zajmować się filozofią w naszej zabieganej kulturze, „**w której wszystko dzieje się tu i teraz**”? (akapit 2). Wskaż trzy powody. **(5)**

3 pkt za jeden aspekt i 1 pkt za każdy kolejny

- filozofia umożliwia nam pewnego rodzaju intelektualne uporządkowanie naszego świata poprzez świeże i nietuzinkowe spojrzenie na otaczające nas sprawy (akapit 1)
- można ją potraktować jako intelektualną przygodę samą w sobie (akapit 1)
- z greckiego nazywana „umiłowaniem mądrości” może się przydać zarówno tym, którzy już tę „mądrość” posiadli, jak i tym, którzy jej dopiero szukają (akapit 1)
- właśnie w tej naszej zabieganej rzeczywistości może być okazją i zachętą do tego, by zwolnić tempo i wziąć coś pod lupę, by się temu dokładniej przyjrzeć z innej strony (akapit 2)
- wielkość filozofii polega na tym, że jest zawsze aktualna i zaangażowana we współczesne wydarzenia (akapit 3)
- sami filozofowie są według Edmunda Husserla „funkcjonariuszami całej ludzkości”, którzy podpowiadają nam, jak żyć (akapit 3)
- itp.

3. „Żyjemy w dobie »społeczeństwa spektaklu«” (akapit 5). Co oznacza ta wypowiedź w kontekście tekstu i czy się z nią zgadzasz (bądź nie zgadzasz)? Uzasadnij swoją odpowiedź. (5)

- Język i mowa, które do tej pory służyły jako najważniejsze narzędzia porządkujące naszą rzeczywistość, nie są już na pierwszym miejscu. Dzięki współczesnym mediom i technologiom, takim jak telewizja i internet, to obraz i zdjęcie zajęły ich miejsce. Ich siła przekazu – dodatkowo wzmocniona jeszcze przez wielkość obrazu i jego kolor – powoduje, że wizualne newsy lepiej do nas docierają i mocniej nas przekonują. Czasami dziennikarze i producenci telewizyjni nadają tym wiadomościom przesadny kształt, żeby jeszcze bardziej zainteresować ludzi lub zwiększyć oglądalność swoich stacji. (akapit 5)
- itp.

ZGADZAM SIĘ:

- Redagujący wiadomości chcą nam pokazać wszystko jak najdokładniej, nawet jeśli oznacza to przekraczanie granic prywatności, intymności lub wulgarności i może wzbudzać skrajne emocje u oglądających. Wielu współczesnych widzów bardzo ceni sobie mocne wrażenia na wizji, czego przykładem są popularne programy typu „reality show”.
- itp.

NIE ZGADZAM SIĘ:

- Nie wszyscy ludzie żądni są mocnych wrażeń w internecie lub w informacyjnych programach telewizyjnych. Są też tacy, którzy wiadomości czytają w prasie lub słuchają w radiu. Poza tym, to nie jest niczyja wina, a raczej wynika to ze współczesnej technologii, która narzuca nam taki sposób przekazywania wiadomości.
- itp.

4. „Obcy jako Inny może przecież być [dla nas] szansą” (akapit 10). O jakiej szansie mówi autor? Udziel odpowiedzi, odwołując się do treści tekstu oraz własnej opinii. (5)

Refleksje typu:

- Po przekroczeniu granicy strachu przed nieznanym, obcy, w tym przypadku mowa jest o uchodźcach, może być szansą na poznanie czegoś nowego i na poszerzenie naszych horyzontów.
- Wyciągając rękę do obcego, możemy okazać swoją przychylność, tolerancję, jak również swoje człowieczeństwo.
- Tak jak słońce świeci dla wszystkich ludzi na ziemi, tak wszyscy ludzie mają prawo do życia w pokoju i godności.
- *itp.*

5. „Widok cudzego cierpienia budzi tym większe współczucie, im bardziej mamy świadomość, że cierpiący jest gdzieś daleko” (akapit 8). Co oznacza ta wypowiedź w kontekście przeczytanego artykułu i czy się z nią zgadzasz (bądź nie zgadzasz)? Uzasadnij swoją wypowiedź. **(5)**

Refleksje typu:

- według autora łatwo jest komuś współczuć z daleka, bo takie współczucie nic nas nie kosztuje, a sami czujemy się przez to lepsi (akapit 7 i 8)
- trudniej zachować współczucie, gdy trzeba zaryzykować swoją wygodę, a nawet bezpieczeństwo; zwycięża wtedy strach przed nieznanym, który każe nam wymyślać różne wymówki i argumenty przeciw (akapit 8)
- *itp.*

ZGADZAM SIĘ:

- większość ludzi to egoiści i ich współczucie jest udawane; tylko niewiele osób jest w stanie poświęcić się dla drugiego człowieka – taka jest natura ludzka
- zdarza się też, że to właśnie egoistyczne pobudki motywują ludzi do zachowań altruistycznych, i wtedy można mówić o współczuciu wykalkulowanym
- *itp.*

NIE ZGADZAM SIĘ:

- jest to krzywdzące uogólnienie
- jest wiele przykładów na to, że ludzie są wspaniali i potrafią zrezygnować z egoistycznych pobudek, żeby pomóc innym
- najlepszym przykładem są zachowania i wspaniałe gesty wielu ludzi w różnych krajach, którzy pomagają uchodźcom
- *itp.*

6. Niemiecki myśliciel, Theodor W. Adorno stwierdził: „Dać się wypowiedzieć cierpiącemu – oto warunek wszelkiej prawdy” (akapit 9). Co oznacza ta wypowiedź w świetle przeczytanego tekstu i czy się z nią zgadzasz (bądź nie zgadzasz)? Uzasadnij swoją odpowiedź. **(5)**

Refleksje typu:

- autor tekstu przypisuje ludzkiemu cierpieniu ogromne znaczenie, podkreśla jego ogólnoludzki a nawet uniwersalny wymiar, ponad wszelkimi podziałami, tj. rasowymi, politycznymi i religijnymi, a następnie nadaje mu rangę „wszelkiej prawdy” i najwyższego „autorytetu”, któremu nawet rozum powinien się podporządkować (akapit 9)

- autor przekonuje, że każdy człowiek jest w stanie to dostrzec, bez względu na wykształcenie i przekonania, jeśli tylko otworzy oczy, co może oznaczać: otworzy swoje serce, i wtedy zareaguje on współczuciem (akapit 9)

- itp.

ZGADZAM SIĘ:

- zgadzam się z tą wypowiedzią, ponieważ daje ona dużo do myślenia, uwrażliwia i wyczuła na pewne tematy, o których wcześniej nie myślałem

- itp.

NIE ZGADZAM SIĘ:

- nie zgadzam się i uważam, że nie można mieszać do tego rozumu, bo rozum powinien przede wszystkim myśleć trzeźwo, by nie popełnić jakichś błędów, których później można żałować

- itp.

Część II (30/100)

Płynna wypowiedź na temat, przy użyciu około 100 słów

„Troska, do jakiej wzywa nas twarz Innego, to także troska o nas samych. Bo każdy z nas jest przecież Inny” (akapit 11).

Używając około 100 słów, skomentuj ten cytat w świetle przeczytanego tekstu, wyrażając własną opinię na ten temat.

Refleksje typu:

- zgadzam się z tym stwierdzeniem, bo każdy z nas jest czasem w sytuacji, w której właśnie to my jesteśmy tym „Innym” i musimy zmierzyć się z nieznanymi sobie ludźmi. I wtedy pozostaje nam tylko nadzieja, że nie zostaniemy przez nich odrzućeni, tylko zaakceptowani

- warto pomagać „Innym”, bo to, jak my się dziś zachowamy, wróci do nas kiedyś, jak w przysłowiu: „jak ty komu, tak on tobie”, albo „jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie”

- twarz drugiego człowieka dużo może nam powiedzieć o jego dotychczasowym życiu, a o samych oczach mówi się, że są zwierciadłem duszy, czyli patrząc w nie, możemy zajrzeć do jej wnętrza

- w każdym człowieku tkwi siła i niezłomność, ale też słabość i delikatność, i należy to uszanować

- itp.

Część III (40/100)

Czytelnie napisane wypracowanie na temat, przy użyciu około 300 słów, w którym treść przekazana jest w sposób przejrzysty, spójny i w miarę płynny

Napisz wypracowanie na jeden z poniższych tematów, używając około 300 słów:

1. „Ciekawość jest najpotężniejszą siłą napędową w kosmosie, ponieważ jest w stanie pokonać dwie największe siły hamujące: rozsądek i strach”. – Walter Moers

Refleksje typu:

- ciekawość odgrywa ogromną rolę w ludzkim życiu
- ciekawość sprawia, że chcemy się czegoś dowiedzieć, kogoś poznać lub nad czymś się zastanowić
- istotę ciekawości stanowi zadawanie pytań, eksperymentowanie oraz dążenie do odkrywania tajemnic
- ciekawość to niezadowolanie się tym, co jest oczywiste, ale poszukiwanie nowych rozwiązań i przekraczanie granic
- ciekawość popycha do szukania nowych rozwiązań, bo chcemy zobaczyć, jak coś będzie działało i jakie będą tego następstwa
- bez ciekawości nie byłoby odkryć geograficznych i naukowych
- zdziwienie jest nieodłącznym elementem ciekawości
- ciekawość to pierwszy stopień do piekła
- itp.

ALBO

2. „Świat może okazać się bardzo nieciekawym miejscem, jeśli nie będziemy działać wspólnie, aby w większym stopniu zapanowały w nim równe prawa i demokracja, a jego rozwój był bardziej zrównoważony”. – Fintan O’Toole, *The Irish Times* (22.02.2016)

Refleksje typu:

- jeszcze nie jest za późno, by coś wspólnie zrobić dla dobra wszystkich mieszkańców naszej planety, ale czasu jest coraz mniej
- świat jest tak zglobalizowany, a poszczególne kraje tak od siebie uzależnione, że pojedynczo nikt nie ma już szans na wyeliminowanie bolączek współczesnego świata
- dopiero razem jesteśmy naprawdę silni
- należy zacząć od edukacji młodzieży, by ludzie stali się dla siebie bardziej tolerancyjni i przyjaźni
- poprzez współpracę handlową i gospodarczą można zapobiegać wojnom i konfliktom, czego przykładem jest UE
- różne formy pomocy ekonomicznej dla najbiedniejszych krajów świata (tj. pomoc finansowa i humanitarna)
- co każdy z nas sam może na co dzień zrobić, by uczynić świat lepszym?
- czy pojedynczy człowiek może w ogóle mieć jakiś wpływ na losy świata?
- itp.

